

การศึกษาการดำเนินงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาว อร่ามศรี แยมคลี่

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-847-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017492117223064

A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE SCHOOL ACADEMIC
SUPERVISION IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Miss Aramsri Yamclee

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-847-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย นางสาว อร่ามศรี แย้มคลี่
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา คร.นิพนธ์ ไทยพานิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้ับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสี เจริญอด)

.....
(คร.นิพนธ์ ไทยพานิช)

.....กรรมการ
(อาจารย์สวัสดิ์ จงกล)

อร่ามศรี แยมคลี : การศึกษาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF THE IMPLEMENTATION
OF THE SCHOOL ACADEMIC SUPERVISION IN SECONDARY SCHOOL UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK
METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช, 216 หน้า.
ISBN 974-578-847-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการและปัญหาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ
ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามจำนวน
1080 ฉบับ ไปยังผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 54 โรงเรียน ได้รับกลับคืนมา 927 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 85.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการระดับโรงเรียน ผู้บริหารแจ้งนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการ
ภายในโรงเรียนแก่คณะครูและหัวหน้าหมวดวิชา มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายใน
โรงเรียน ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกับคณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่
ประสานงานให้หมวดวิชาดำเนินการตามแผนงานและโครงการที่จัดทำไว้ การกำหนดกรอบแผนงานการ
นิเทศคณะกรรมการดำเนินการ ใช้วิธีการระดมความคิดร่วมกัน โดยยึดนโยบายของกรมสามัญศึกษาเป็นหลัก
นโยบายการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน มุ่งแก้ปัญหาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อและวัสดุอุปกรณ์
และการพัฒนาบุคลากร

ปัญหาการดำเนินการระดับโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศงาน
วิชาการ

2. การดำเนินการระดับหมวดวิชา ครูทุกคนในหมวดวิชา ร่วมกันศึกษาปัญหาและความ
ต้องการในการปฏิบัติงาน เพื่อประเมินความสำคัญและความต้องการ กำหนดเป็นนโยบายการนิเทศของ
หมวดวิชา และร่วมกันจัดทำแผนงานและโครงการนิเทศของหมวดวิชา มีการเตรียมปัจจัยด้านบุคลากร
ก่อนลงมือปฏิบัติการตามโครงการ มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อสิ้นสุดการ
ปฏิบัติงานในชั้นตอนต่าง ๆ มีการประเมินผลโครงการโดยพิจารณาคุณภาพและปริมาณงานที่ปรากฏ เมื่อ
สิ้นสุดการดำเนินการโดยเน้นที่กระบวนการปฏิบัติงาน

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ [Signature]
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ARAMSRI YAMCLEE : A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE SCHOOL
ACADEMIC SUPERVISION IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS. THESIS
ADVISOR : DR. NIPONDH THAIPANICH, Ph.D. 216 PP. ISBN 974-578-847-3

This purposes of this research were to study the operation and problems concerning the implementation of the school academic supervision in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education Bangkok Metropolis. Research samples were 1080 chairmen and secretaries of the committee for school academic supervision. Questionnaires and document analysis were used as research instruments. From 972 questionnaires sent to respondents, 927 sets which accounted for 85.83 percent were returned. Frequency count and percentage were used for data analysis.

Research findings were as follows :

1) Operations at school level were (1) school principal informs department heads and teachers about school academic supervision; (2) school technical affairs committee was assigned to work as the committee for school academic supervision. Its responsibility were to coordinate with all department in order to work in accordance with the approved plan and project; (3) the school set framework in conformity with the policy of the Department of general Education for the committee for school academic supervision; (4) Most schools formulated academic supervision policy to accelerate in solving instructional problems, promoting instructional development as well as personnel development. Problem most school faced was personnel's apathy towards the importance of supervision.

2) Operations at department level were (1) all teachers in each department collectively studied problems and needs for operation in order to assess importance and needs which consequently was used for supervision policy of each department; (2) teachers in each department cooperatively prepared supervisory project and programme for each department (3) preparation prior to project programme implementation was carried out as planned with the stress on personnel development; (4) progress reports were made during project/programme operation; (5) formative and summative evaluation were plone with the stress on evaluating quantity and quality of work output as well as assessing standard of working process.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา แนวแนวและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ สวัสดิ์ จงกล ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ความห่วงใยเสมอมา และผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เจริญรอด ในการให้คำแนะนำ คำปรึกษาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกท่านที่กรุณาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการแจกจ่ายและเก็บข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ ทุกคน โดยเฉพาะคุณสุรินทร์ กลีบทอง คุณช่อม อ่ารุ่ง คุณทัศนีย์ เบญจศิริรักษ์ คุณคนภาพร คมสัน และคุณอัญชลี โตตุตส์าสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจ เป็นห่วงใยเสมอมา ขอขอบคุณ น้อง ๆ ที่ช่วยเหลือเสมอมา ถึงคราวจำเป็น

หากงานวิจัยเล่มนี้มีประโยชน์ต่อวงการศึกษ ผู้วิจัยขอมอบความดีนี้แด่ คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อร่ามศรี เข้มคลี่

เมษายน 2534

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามที่ต้องการคำตอบ	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
คานิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
การเสนอผลการวิจัย	16
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ความหมายของการนิเทศการศึกษา	14
ความหมายของการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	15
ความจำเป็นของการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	15
จุดมุ่งหมายของการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	17
หลักการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	18
ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	20
บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	22
คุณลักษณะและทักษะของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	22
คุณลักษณะและทักษะของผู้นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	26
ขอบเขตของการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	27
กระบวนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	28
กิจกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	30
ความหมายของงานวิชาการ	34
ความสำคัญของงานวิชาการ	35
ขอบเขตของงานวิชาการ	36
บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการ	40
การดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	43
โครงการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม	
ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของกรมสามัญศึกษา	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	70
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
	- ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม	76
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	78
	ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการภายในโรงเรียน	
	มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	80
	ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานวิชาการภายใน	
	โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ...	138
	- ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร	159
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	167
	สรุปผลการวิจัย	167
	อภิปรายผลการวิจัย	173
	ข้อเสนอแนะสำหรับงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	178
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	178
	เอกสารอ้างอิง	179
	ภาคผนวก	182
	ประวัติผู้เขียน	216

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรที่เป็นคณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียน ระดับโรงเรียน จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	71
2 จำนวนประชากรที่เป็นคณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายใน โรงเรียน ระดับโรงเรียน จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	72
3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์	75
4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	78
5 จำนวนและค่าร้อยละของการแจ้งนโยบายการนิเทศ จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	80
6 จำนวนและค่าร้อยละของการตั้งคณะกรรมการดำเนินการ จำนวนตามขนาดของ โรงเรียน	84
7 จำนวนและค่าร้อยละของการกำหนดกรอบแผนงานการนิเทศ จำนวนตามขนาดของ โรงเรียน	90
8 จำนวนและค่าร้อยละของการสำรวจความต้องการจำเป็น จำนวนตามขนาดของ โรงเรียน	98
9 จำนวนและค่าร้อยละของการวางแผนการนิเทศ จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	109
10 จำนวนและค่าร้อยละของการเตรียมการ จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	112
11 จำนวนและค่าร้อยละของการลงมือปฏิบัติ จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	116
12 จำนวนและค่าร้อยละของการรายงานผลการปฏิบัติงาน จำนวนตามขนาดของ โรงเรียน	120
13 จำนวนและค่าร้อยละของการประเมินผลโครงการนิเทศงานวิชาการของ หมวดวิชา จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	126
14 จำนวนและค่าร้อยละของการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการนิเทศ จำนวนตามขนาด ของโรงเรียน	133
15 จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งนโยบาย จำนวนตามขนาดของ โรงเรียน	138

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการ จำนวนตามขนาด ของโรงเรียน	142
17	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดครุแผนงาน จำนวนตามขนาด ของโรงเรียน	144
18	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการจำเป็น จำนวนตาม ขนาดของโรงเรียน	148
19	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศ จำนวนตามขนาด ของโรงเรียน	152
20	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการ จำนวนตามขนาดของ โรงเรียน	154
21	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ จำนวนตาม ขนาดของโรงเรียน	158
22	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ จำนวน ตามขนาดของโรงเรียน	163

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย